

FUŠ – Film u školi Vam predstavlja film
TORBA PUNA SJEĆANJA

Siječanj 2018.

TORBA PUNA SJEĆANJA (Un sac de billes)

OSNOVNE INFORMACIJE

Zemlja i godina proizvodnje: Francuska, Kanada, Češka, 2017.

Trajanje filma: 110 min

Žanr: ratna drama/ biografski

Režija: Christian Duguay

Scenarij: Jonathan Allouche, Alexandra Geismar, Benoît Guichard, prilagodio Christian Duguay po romanu Josepha Joffoa

Direktor fotografije: Christophe Graillet

Montaža: Olivier Gajan

Glazba: Armand Amar

Zvuk: Adrien Arnaud, Eric Bizet, Michel B. Bordeleau, ...

Dizajn: Franck Schwarz

Kostimografija: Pierre-Jean Larroque

Šminka: Paul de Fisser, Simon Livet, Simon Livet, Laure Malterre,

Uloge: Dorian Le Clech, Batyste Fleurial, Patrick Bruel, Elsa Zylberstein, Bernard Campan, Kev Adams, Christian Clavier,...

Producenti i koproducenti: Gaëtan David, Tanguy Dekeyser, Nicolas Duval Adassovsky,

Odjel produkcije: Marie-France Calif, Mathieu Cauvin, Varujan Gumusel, Alexandre Houllier,

Produksijska kuća: Gaumont

Distribucija: Dixin Film

Službena stranica filma: <https://www.unifrance.org/film/41091/un-sac-de-billes>

Najava filma: <https://www.youtube.com/watch?v=ysUFchQpps4>

Prikladno za uzrast: VI. – VIII. razred OŠ i I. – IV. razred SŠ

Korelacija s nastavnim predmetima: povijest, hrvatski jezik, francuski jezik, medijska kultura, etika, vjeronauk, sociologija, sat razrednog odjela...

Teme za raspravu: Drugi svjetski rat, antisemitizam, nacizam, holokaust, život i djetinjstvo u doba rata, memoari, biografska priča, memoari, borba za opstanak, diskriminacija, kulturne vrijednosti i religijska različitost, adaptacija knjige, bratstvo, obitelj, domišljatost, hrabrost...

Festivali i nagrade:

- Philadelphia Jewish Film Festival 2017. – nagrada za najbolju naraciju
 - French Film Festival u Republici Češkoj (Češka, 2017.)
 - Hong Kong French Film Festival (Hong Kong, 2017.)
 - French Film Festival UK (Royaume-Uni, 2017.)
 - CoLCoA (Etats-unis, 2017.)
 - International Film Festival Belgrade (Srbija, 2017.)
- i mnogi drugi...

KRATAK SADRŽAJ

Tijekom Drugog svjetskog rata, dvoje židovske djece, braća Joseph i Maurice, na nagovor roditelja napuštaju Pariz u nadi da će ih tako razdvojene teže otkriti i poslati u logor. Kako bi preživjeli i u želji da ponovo okupe svoju obitelj, izlažu se velikoj razini hrabrosti i dosjetljivosti u bijegu pred neprijateljem. Uz navedeno, najbitnija zapovijed od strane roditelja je da pri tome nikada nikome ne smiju priznati da su Židovi.

Ova manje poznata, ali iznimno impresivna istinita priča, poznatog francuskog pisca Josepha Joffoa, prikazuje Drugi svjetski rat kroz oči djeteta. Potresno autorovo djetinjstvo, utkano je prvo u književno djelo, a zatim i u istoimenu film. Priča na snažan i emotivno sugestivan način dočarava hrabrost dvoje židovske braće. Ova izvrsna filmska adaptacija i produkcija sa briljantnim glumcima, podsjetnik je na jedno od namračnijih povijesnih poglavlja čovječanstva. Film je prikazan na festivalima u Beogradu i Zlinu te je doživio velik uspjeh u kinima diljem Francuske.

REDATELJ

Christian Duguay

Rođen je 1957. godine u Kanadi. Diplomirao je na Concordia sveučilištu, a svoju profesionalnu karijeru je započeo kao kameraman radeći na dokumentarcima, komercijalnim i glazbenim videima. Postao je poznat kao stručnjak za kameru te je snimao mnoge filmove po Ujedinjenom Kraljevstvu. Najpoznatiji je po režiranju znanstveno-fantastičnog trilera „Screamers“ iz 1995. godine te po akcijskom filmu „The Art of War“ iz 2000. godine. U svibnju 2003., režirao je mini seriju koja je dobila nominaciju za nagradu Emmy, „Hitler: The Rise of Evil“. Posljednji režirani film mu je ratna biografska drama „Torba puna sjećanja“ iz 2017. godine.

PRIJEDLOG OBRADE FILMA NA SATU

MEMOARI JOSEPHA JOFFOA

Francuski pisac, Joseph Joffo, rođen je u Parizu, 1932. godine. Sa 14 godina je napustio školovanje te se sa certifikatom za frizera pridružio braći i obitelji u obiteljskom poslu – frizerskom salonu. Pisati je počeo 26 godina kasnije, prisjećajući se svog teškog djetinjstva za vrijeme Drugog svjetskog rata. Tako su nastali njegovi najpoznatiji **memoari**¹ pod izvornim nazivom „Un sac de billes“ (eng. A Bag of Marbles – Torba s klikerima, hrv. Torba puna sjećanja), koji su prevedeni na 18 jezika. U početku je predložak bio odbačen od strane četiri izdavača prije nego je roman prihvatila izdavačka kuća Éditions Jean-Claude Lattès. Tekst je prije objavljivanja prilagodio Claude Klotz, čije se ime ne pojavljuje na naslovnici, no posvećene su mu zahvale na početku romana.

Roman govori o Josephu, židovskom dječaku tijekom holokausta. Kada je Joseph imao 10 godina, otac njemu i njegovom bratu daje 5.000 franaka i instrukcije kako izbjeći nacističku vojsku različitim načinima; pješice, vlakom i busom, te kako bi se na kraju pridružili ostaloj braći, Henriju i Albertu u Nici, koja još nije bila okupirana nacistima. Memoari su 1974. okrunjeni nagradom Francuske akademije, a godinu nakon Joseph je proglašen počasnim građaninom grada Rumilly, u znak sjećanja na njegov prolazak u ovom mjestu tijekom rata.

Joseph je također napisao roman „Ana i njezin orkestar“ (eng. Anna and Her Orchestra, franc. Anna et son orchestre), priču o vlastitoj majci od vremena kada je imala 11 godina do trenutka kada je upoznala Josephovog oca u Parizu. Roman „Baby-foot“, objavljen 1977. godine prati priču „Torba puna sjećanja“ te opisuje piščev život u Parizu nakon Drugog svjetskog rata i otkrića američkih vrijednosti. Osim navedenih, Joseph je zaslužan za još preko 15 romana, koji često imaju biografsku notu.

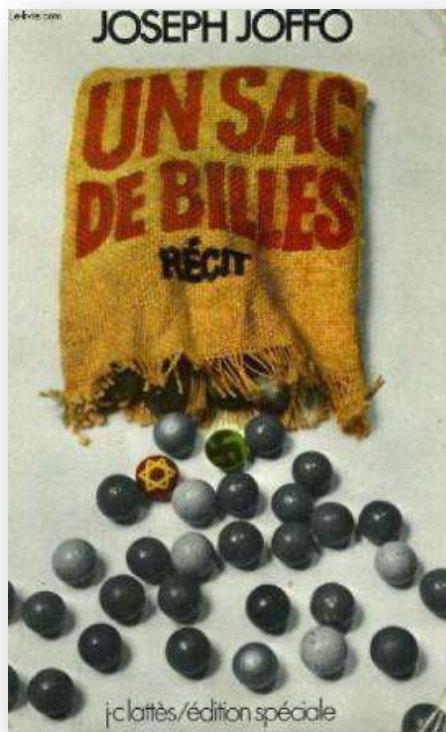
Roman „Torba puna sjećanja“ prvi put je ekraniziran 1975. godine te je imao premijeru u Francuskoj. Druga ekranizacija izašla je 2017. godine. Zanimljivost tijekom snimanja ove ekranizacije jest da je filmska ekipa izazvala bijes tijekom snimanja u Nici zbog vješanja nacističke zastave na glavnu palaču.

¹ Memoari (prema franc. mémoires - uspomene; lat. memoria - sjećanje), književna vrsta u kojoj autor iznosi svoja sjećanja i razmišljanja o društvenim, političkim, znanstvenim ili kulturnim događajima u kojima je sudjelovao ili im svjedočio. Memoarski tekst je sličan autobiografiji, od koje se uglavnom razlikuje po širini tematike. U autobiografiji je središnja tema sam autor, dok se u memoarima u većoj mjeri bilježe i drugi ljudi i događaji u kojima je autor sudjelovao.

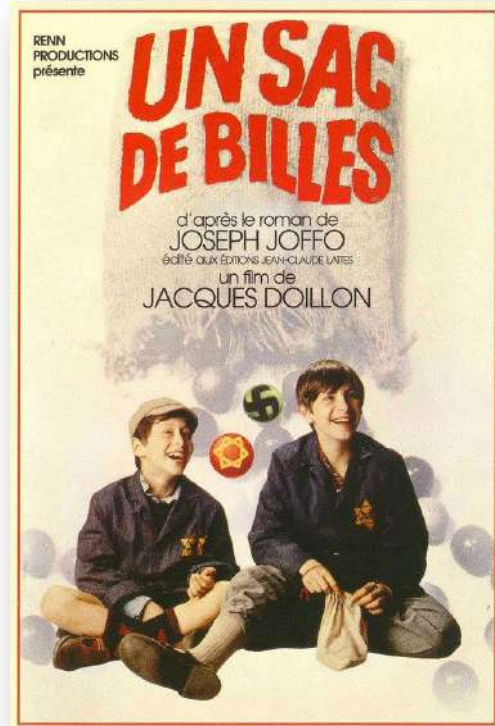
Memoare pišu državnici i generali, pisci i druge ličnosti. Bilježe i manje poznate pojedinosti i podatke o nekoj povijesnoj epohi ili epizodi, kroz prizmu osobnog doživljaja. Zbog toga memoari proširuju razumijevanje razdoblja koje tematiziraju, i pomažu u znanstvenom proučavanju povijesti. Pišući ih, autori se osim na svoje pamćenje oslanjaju i na svoje dnevničke zapise, pisma i fotografije. Neki posežu i za arhivskim dokumentima.

Joseph Joffo 2017. godine sa glumačkom postavom iz filma

Naslovnica francuskog izdanja romana iz 1973. godine

Naslovnica filma iz 1975. godine

FILMSKI ŽANR

Biografski igrani film/ ratna drama

Biografski igrani film je film koji dramatizira život stvarne osobe ili ljudi. Za razliku od dokumentarnog, biografski igrani film ima glumce i scenarij, no govori o stvarnom liku i stvarnim događajima, bazira se na onom što se uistinu dogodilo i što je uistinu postojalo ili postoji. Razlika biografskog od filmova "temeljenih na stvarnim događajima" ili "povijesnih filmova" je po tome što biografski film pokušava opsežno prepričati život osobe ili povijesno značajne godine njihova života. Često se u biografskom filmu mogu ubaciti i dokumentarne snimke ili fotografije iz vremena i/ili iz događaja o kojem se govori. Na kraju biografskog filma najčešće se nalaze dodatne informacije o stvarnim likovima, kako su završili ili što se s njima događalo nakon prikazane priče te se također često u završnoj špici mogu dodati fotografije osoba po kojima je film napravljen. **Zahvaljujući biografskim filmovima možemo lakše saznati i više naučiti o nekom (povijesnom ili općenito važnom) liku, događaju, njegovom tijeku, nastanku, uzročno – posljedičnim vezama itd.**

Od osamdesetih godina, biografski su filmovi postali iznimno popularni budući da su napredak filmske tehnologije i povećanje filmskih budžeta omogućili redateljima da dočaraju povijesne periode. Početkom 2000-ih, dogodila se poplava biografskih filmova nakon što su „Čovjek na Mjesecu“, „Ali“, „Frida“ i drugi postali hvaljeni i nagrađivani. **Budući da su likovi koji se prikazuju u biografskom filmu stvarne osobe čija su djela i karakteristike poznati, biografski filmovi smatraju se najzahtjevnijima za glumce i glumice** (Will Smith i Jim Carrey stekli su reputaciju dramskih glumaca nakon što su se pojavili u biografskim filmovima, Smith kao Muhammad Ali u „Aliju“, a Carrey kao Andy Kaufman u „Čovjeku na Mjesecu“).

Većina biografskih filmova su drame iako u nekim slučajevima mogu prelaziti u komediju, akciju i ostale filmske žanrove. Od biografskih filmova očekuje se velika razina vjerodostojnosti, no događaji su ponekad prikazani dramatičnije nego što su se zaista dogodili, dok je vrijeme "sažeto" kako bi se prikazali svi važniji događaji.

Filmska adaptacija

Film „Torba puna sjećanja“ je ujedno i filmska adaptacija romana, što znači da je film izrežiran na temelju postojeće knjige, tj. da je književno djelo prilagođeno za izvođenje na filmu. Kod filmske adaptacije djelo mora biti preoblikovano kako bi se njegove književne komponente mogle zamijeniti filmskim komponentama. Svi opisi okoline i vanjski opisi likova pretvaraju se u vizualne elemente filma, monolozi su najčešće prikazani kao akcije bez riječi (iako nekada narator iz knjige može postati narator i u filmu), a dijalozi postaju razgovori u filmu. Filmska verzija književnog djela zapisuje se u scenarij, zbog čega se književno djelo često mora kratiti i preoblikovati kako ne bi bilo previše dugo u svojoj filmskoj formi. Kao i kod kazališne adaptacije, ni filmska ne smije narušiti dotadašnju vrijednost djela, ne smije mijenjati

glavnu temu, karaktere likova, niti ideju književnog djela.

Današnji izgled frizerskog salona „Joffo“ u Parizu

Radnja i okosnica filma

Početak filmske priče upućuje gledatelja da se radi o kolovozu 1944. godine. Dječak Joseph koji je pripovjedač a ujedno i glavni lik, uvodi nas u radnju filma te se pita: „Što znači dvije i pol godine?“. Nakon ovog pitanja vidimo da se radnja vraća u bližu prošlost, prikazuje drugo godišnje doba, zimu sa tamnijom nijansom filmske slike. Radnja prikazuje Josepha, njegovog starijeg brata Mauricea i ostatak obitelji kako vode jedan standardan život za ono doba: djeca pohađaju školu, igraju se sa klikerima, druže sa drugom djecom, dobro se slažu, roditelji rade i odgajaju svoju djecu. No ubrzo mir narušavaju informacije o raznim zabranama za Židove te na kraju njihovim progonima. Do promjena dolazi vrlo brzo, Židovi u gradu bivaju označenima, moraju nositi žutu Davidovu zvijezdu na odjeći, u školi djeca počinju zadirkivati one označene.

Josephovi roditelji se netom prije nacističke okupacije Pariza odlučuju razdvojiti od djece te svoja dva mlađa sina, Josepha i Mauricea šalju na put kod rođaka u Nicu, gdje bi se ako sve prođe po planu, trebali svi zajedno ponovno okupiti. Joseph i Maurice dobivaju karte

s detaljnim uputama i 5.000 franaka. Najbitnija stvar koje se dječaci moraju držati jest da nikome u ni jednom trenutku ne smiju reći da su Židovi. Moraju negirati svoj pravi identitet kako bi imali priliku preživjeti. Braću čeka dug i naporan put, u kojem će biti potrebno mnogo sreće, hrabrosti, snalažljivosti i borbe.

Film prikazuje kako su povijesne odluke utjecale na pojedince, u ovom slučaju pratimo jednu židovsku obitelj, a priča je ispričana kroz perspektivu jedanaestogodišnjeg djeteta. S obzirom na težinu tematike, film često stvara osjećaj napetosti i neizvjesnosti, primjerice za stolom kada roditelji odluče reći djeci da će ih poslati na put: roditelji djeluju ozbiljno, zabrinuto i nervozno, snimka očevih naočala koje drži u rukama prikazanih u prvom planu, način na koji ih okreće upućuje na nervozu itd. U ratnim godinama svaki dan je bio neizvjesnost, mir se za čas mogao pretvoriti u nemir, česte su bile policijske i vojne kontrole, zatvaranja (primjerice scena kada obitelj daruje majci violinu: Svi su sretni, vlada spokoj, vrijeme je ručka. Zamole majku da odsvira nešto, no tijekom sviranja mir narušava kucanje policije, djeca se skrivaju, bježe na krov, policija kontrolira roditelje, javlja se opasnost od zatvaranja). Film prikazuje kako se život lako može preokrenuti i promijeniti, primjerice život Židova koji je bio miran, sloboda koju su uživali te ono što dolazi za vrijeme Hitlerove vlasti: označavanje, zabrane, progoni, mučenja, ubijanja, gubici, traume... Slične stvari su se dogodile i sa pristašama nacizma nakon njemačke kapitulacije. Primjer je obitelj Macelier kod koje je Joseph radio. Otac i glava obitelji, Amboise Mancelier, bio je francuski nacionalist, veličao francuske vladare, te je po stavovima bio na strani njemačkog okupatora (po njegovu mišljenju Židovi su krivi što Francuska nije više napredovala te su zbog Židova nacisti došli u Njemačku). Nakon njemačke kapitulacije mještani odlaze kod Mancelierovih, tuku Amboisea, ženu mu šišaju na ćelavo, razaraju obitelj.

Svakoj mirnoj fazi filma slijedi napetost, neizvjesnost i nova opasnost. Kao što je i Joseph rekao u filmu, trenuci sreće traju puno kraće od onih tužnih. Primjerice kada se obitelj nađe u Nici neko vrijeme vlada mir no onda se moraju seliti dalje. Isto je sa situacijom kada se presele u Italiju. Kada dječaci završe u kršćanskom kampu, situacija je donekle smirena, iako znaju da se svaki tren situacija može izmijeniti. Na kraju ih jedan izlazak iz kampa stoji velikog rizika, vozač iz kampa je ubijen jer je Židov i u Pokretu otpora, dječaci završavaju u pritvoru, bivaju kontroliranim, testiraju ih, daju ultimatum koje dječaci uspiju pobijediti ili nadmašiti, neke pukom srećom, neke zahvaljujući hrabrosti i bratskoj ljubavi, a neke uz pomoć dobrih ljudi, poput svećenika i liječnika.

Antisemitska ideologija je bila po svuda te se Joseph često nalazio u situacijama gdje je svjedočio takvoj ideologiji i stavovima. Povijesna priča temeljena je na osobnoj priči te prikazuje kako su povijesni događaji, politika i ideologija utjecali na ljude, narod, etničke skupine i pojedince. Film je podsjetnik na mračno doba i strašnu stranicu u našoj povijesti, no priča nas također podsjeća da još uvijek ima dobrih ljudi i u najmračnijim trenucima.

ŽIDOVSKA KULTURA I POVIJESNI KONTEKST

- Prema vjerskom pravilu Židov ste ako je vaša majka Židovka. Neki vjeruju da možete biti Židov i ako vam je samo otac Židov. Možete postati Židov, ali u tom slučaju morate puno naučiti o židovskim svetim knjigama Tori i Talmudu. Razlozi zašto ljudi sebe smatraju Židovima razlikuju se od osobe do osobe. Pobožni Židovi slijede pravila svoje vjere. Drugi to ne rade, ali osjećaju vezu s ostalim Židovima zbog povijesti predaka. Slave židovske blagdane i povremeno idu u sinagogu, židovsku kuću molitve. Neki, pak, nemaju nikakve veze sa svojim židovskim podrijetlom.
- **Judaizam** se pojavio prije više od pet tisuća godina na području koje je danas poznato kao Izrael. Židovi su bili prvi koji su vjerovali u jednog boga. Strani vladari prognali su Židove iz zemlje. Bio je to početak raseljavanja Židova po mnogim zemljama, uključujući Mezopotamiju (Irak), Tursku i Španjolsku.
- Sedamdesete godine nakon Krista Rimljani su uništili središte židovskog života, Hram u Jeruzalemu. Velik broj Židova, koji su se pobunili protiv rimske vlasti nametnute prije više od stotinu godina, bio je zarobljen. Židovi su se raselili u zemlje oko Sredozemnog mora, na područje današnje Turske, Grčke i Španjolske. Ovo je bio početak židovske dijaspore, raseljavanja Židova izvan teritorija Svete Zemlje. Dijaspore je grčka riječ koja znači raspršenje ili rasprostiranje.
- U srednjovjekovnoj Europi Židovi su osnivali svoje zajednice živeći kao manjina okružena kršćanima. Iako je Isus bio Židov, a kršćanstvo se razvilo iz judaizma, Crkva je zamjerala Židovima na njihovoj vjeri. U nekim su zemljama doneseni zakoni koji su zabranjivali zajednički život kršćana i Židova, ponekad prisiljavajući Židove da žive u posebnim ulicama, nazvanim **geto**. Ova mržnja potpirivana je i optužbama da su Židovi ubili Isusa, iako činjenice govore da ga je na križ razapeo rimski upravitelj. Ova i slične netočne optužbe raspirivale su stoljećima nasilje nad Židovima.
- U ranom srednjem vijeku u zapadnoj i središnjoj Europi postojale su uspješne židovske zajednice trgovaca, liječnika, srebrnara i zlatara. To su prekinuli kršćanski križarski ratovi i kuga.
- U Europi je bilo mnogo zanimanja kojima se Židovi nisu smjeli baviti, zato jer su trebali biti članovi ceha. **Ceh** je skupina ljudi istog zanimanja: brijači, stolari, kovači i pekari – svako od njih imao je svoj ceh, ali samo su kršćani mogli biti članovi ceha. Židove nisu primali. Židovi su mogli postati liječnici, trgovci ili brusači dijaminata. Ta zanimanja nisu imala svoj ceh.

- Postojao je i drugi način da Židovi zarade: posuđivanje novca, koje je kršćanima dugo bilo zabranjeno. Zbog toga su španjolski i poljski vladari često imali Židove kao savjetnike za novčana pitanja. Neki Židovi su se obogatili ali većina su bili tek obični trgovci. Kasnije, kad je kršćanima bilo dopušteno da budu bankari, pokušavali su se riješiti židovske konkurencije optužujući ih za iznuđivanje. Među najtvrdokornijim predrasudama o Židovima su mitovi o novcu, vjerovanje kako su svi Židovi bogati, kako iznuđuju novac od drugih te kako su opsjednuti novcem i zlatom.
- Sloboda i jednakost bili su ideali 19. stoljeća. Židovi su također dobili jednaka prava. Cehovi nisu više bili namijenjeni isključivo kršćanima. Geta su ukinuta. Židovima je bilo dopušteno da pohađaju sveučilišta. Po prvi su put Židovi mogli zauzeti aktivnu ulogu u društvu, pridonoseći modernizaciji Europe. Gradovi diljem Europe dobili su mnogo od svojih građana Židova. Oni su u mnogočemu doprinijeli njihovom oblikovanju.
- Unatoč tome što su Židovi postigli jednaka prava u mnogim zemljama, diskriminacija i stare predrasude nisu jenjavale. U 19. stoljeću pseudoznanstvene knjige propagirale su ideju da su Židovi niža rasa koja želi vladati svijetom. Oko 1880. godine ovoj mržnji prema Židovima čak je dano i novo ime: **antisemitizam**. Na primjer, zastrašujuća njemačka skupina nazivala se je Antisemitski pokret i bila je protiv Židova. Njihove pristaše bile su protiv davanja prava jednakosti Židovima i krivili su Židove za gospodarsku krizu koja se pojavila 1873. godine. Prema njihovom mišljenju Židovi su bili najveći neprijatelji Nijemaca.
- Kad je 1933. na vlast došla Nacional-socijalistička stranka njemački su se Židovi odmah suočili s diskriminacijom i nasiljem. Nacisti počinju ostvarivanje jednog od svojih najvažnijih programskih ciljeva: iskorijeniti svaki utjecaj Židova u njemačkoj politici, ekonomiji i kulturi.
- Antižidovska kampanja pokrenuta je preko radija i novina, a u svim školama i na fakultetima uvedeno je pseudoznanstveno "učenje o rasama" kao obavezni predmet. Donesen je niz antižidovskih propisa, koji kulminiraju proglašenjem **Nirnberških zakona** 1935. godine, Židovi gube njemačko državljanstvo; ne smiju obavljati nikakvu javnu službu (što naročito pogađa intelektualce: znanstvenike, profesore, liječnike, odvjetnike, novinare itd.), niti njihova djeca mogu pohađati javne škole; zabranjen je boravak Židova na javnim mjestima (parkovi, knjižnice, muzeji itd); zabranjeno je sklapanje braka između Arijaca i Židova kao i seksualni odnosi; zabranjeno je zapošljavanje Arijaca u kućanstvima Židova, itd.
- Od 1938. židovske su se putovnice označavale slovom „J” i morali su nositi zvijezdu. Židove su sve više izolirali od ostatka stanovništva. To se događalo u svim zemljama koje je Hitler okupirao poslije 1939. godine.

- Drugi svjetski rat započeo je 1939. godine. Nacistička Njemačka napala je i zauzela najveći dio Europe. S početkom rata antisemitizam je dostigao jednu novu razinu. Isključivanje iz društva i progoni Židova, od 1933. godine, postali su službenom politikom njemačke vlade – ona se proširila i dominirala je u politici svih okupiranih područja.
- Njemačka vojska je 1941. napala Sovjetski Savez. Započela su masovna ubojstva židovskog stanovništva. Nacisti su započeli s onim što su nazivali „Konačno rješenje židovskog pitanja”. Takozvane Einsatzgruppe i mjesni suradnici ubili su u manje od šest mjeseci 700.000 Židova. Židovi su izvođeni iz gradova i sela i ubijani u šumama. Tijekom dvodnevno krvoprolića u dolini Babi Jar ubijen je 33.771 Židov iz Kijeva u Ukrajini.
- Masovna ubojstva koja su provodile Einsatzgruppe nisu se smatrala učinkovitima. Godine 1942. nacistički visoki državni dužnosnici sastali su se u Wannseeu kraj Berlina, gdje su raspravljali o detaljima kako sustavno pobiti sve europske Židove u logorima smrti. Počele su deportacije. Vlakovi puni Židova iz svih okupiranih zemalja krenuli su prema različitim logorima smrti.
- Do kraja rata ubijeno je šest milijuna Židova – muškaraca, žena i djece. Ovo golemo masovno ubojstvo poznato je pod nazivom **holokaust**, što znači žrtva. Druga riječ za to je Šoa: hebrejska riječ za potpuno uništenje.
- Poslije rata neki su Židovi pokušali sagraditi novi život u vlastitoj zemlji. Drugi su napustili Europu i otišli u Sjedinjene Američke Države ili u Palestinu pod britanskom upravom.

POJAM HOLOKAUSTA I NJEGOVO OBILJEŽAVANJE DANAS

Izvorno, riječ holokaust označava žrtvu paljenicu, pri kojoj se spaljuje cijela životinja. Danas je međutim u cijelom svijetu ta riječ uobičajeno ime za genocid nad Židovima te u širem značenju i sustavno istrebljivanje drugih grupa (prvenstveno Roma) za vrijeme nacističkog režima. To se značenje onda ponekad prenosi i na razne druge slučajeve sustavnog i/ili masovnog istrebljivanja ljudi (npr. "nuklearni holokaust" za globalni nuklearni rat, genocid nad Armencima u Turskoj 1916.-1917. i dr). Riječ holokaust prvi je za taj genocid upotrijebio crkveni sabor protestantskih crkava tadašnje Zapadne Njemačke. Postupno je ušao u opću upotrebu i danas je to osnovno značenje riječi. Posebni termin upotrebljen je, da bi se ukazalo na osobiti značaj i intenzitet mržnje prema Židovima i ideološke osude židovstva, koji su bili u osnovama nacističke ideologije. Iako je nacistička ideologija specifična (Židovi se proganjaju na temelju rase, a ne vjere), ta mržnja i osuda imaju duboke korijene u kršćanskoj civilizaciji (antisemitizam).

Termin postupno ulazi u uporabu u raznim jezicima i do 1970-ih postaje općeprihvaćen. Postoje razlike u opsegu primjene pojma. Ponekad se upotrebljava samo za genocid nad Židovima; sami Židovi označavaju ga hebrejskom riječu šoa (sho'ah), koja u Starom Zavjetu znači "nevolja", a u srednjem vijeku dobila je značenje "uništenje". **U širem značenju, obuhvaća također i genocid nad Romima, te sustavno uništavanje drugih grupa koje je nacistički režim provodio: homoseksualaca, duševnih bolesnika, političkih protivnika, poljskih i sovjetskih ratnih zarobljenika, Jehovnih svjedoka itd.** Tako su npr. duševni bolesnici bili prisilno sterilizirani (što se u to doba ponekad primjenjivalo i u drugim zemljama), a kasnije odvođeni u logore i likvidirani. Homoseksualnost se smatrala mentalnim poremećajem, pa su i neki od njih likvidirani.

Dan sjećanja na holokaust i sprječavanja zločina protiv čovječnosti međunarodni je dan sjećanja kojim se želi podsjetiti na sve žrtve nacističkih režima tijekom Drugog svjetskog rata. Ovaj se Dan obilježava diljem Europe, a u najvećem broju europskih zemalja za datum obilježavanja izabran je **27. siječnja**. Na taj dan 1945. Crvena armija oslobodila je 7.500 zatvorenika koje su za sobom ostavili nacisti u koncentracijskom logoru Auschwitz u Oświęcimiu u Poljskoj. Tog se datuma ovaj Dan sjećanja obilježava i u Republici Hrvatskoj.

PITANJA I ZADACI ZA UČENIKE/CE

Prije gledanja filma nastavnici/ce bi s učenicima/cama trebali ponoviti ključne pojmove vezane uz holokaust i židovsku kulturu i tradiciju. Nakon projekcije u kinu i kratke emotivne stanke, učenike/ce treba upitati kako ih se dojmio film, koje je osjećaje u njima pobudio, što im se svidjelo u filmu, a što nije, koji im je prizor bio najupečatljiviji i zašto. Nakon što iznesu svoje doživljaje, uslijedila bi istraživačka rasprava kroz niz pitanja i tema koje nameće ovaj film. Na primjer: Drugi svjetski rat, antisemitizam, nacizam, holokaust, život i djetinjstvo u doba rata, memoari, biografska priča, borba za opstanak, diskriminacija, kulturne vrijednosti i religijska različitost, adaptacija knjige, bratstvo, obitelj, domišljatost, hrabrost, identitet, židovstvo, koncentracijski logori itd.

- Kojeg je filmskog žanra ovaj film? Definirajte ga.
- Što su memoari?
- Koja je glavna tema filma?
- Navedite povijesni kontekst i vrijeme. Koje godine radnja obuhvaća?
- Kakav je plan Josephovih roditelja? Da li uspijeva?
- Čime se bavi Josephov otac, a čime majka?
- Prokomentirajte scenu kada otac šamara Josepha, pitajući ga da li je Židov. Da li ju podržavate? S kojom namjerom je otac to učinio? Što je s time htio pokazati dječacima?
- Kakvo je bilo opće stanje toga doba? (Sjetite se Josephovih rečenica: „Svi su bili uplašeni. Vidjelo im se to u očima. Ipak su se pravili kao da se ne boje.“ „Trenuci sreće traju mnogo kraće nego oni tužni.“)
- Kakva je radnja filma u Nici? Gdje se obitelj seli kasnije sa sličnom metodom puta?
- Prisjetite se scene kada obitelj daruje majci violinu. Što narušava sviranje? Ima li još takvih primjera u filmu?
- Ima li u filmu i zabavnih ili komičnih dijelova? (Prisjetite se scena tuče s jastucima, gađanja s krumpirima itd.)
- Zašto Joseph uvijek nosi kliker sa sobom? (Kliker je jedino što mu je ostalo od prijašnjeg života.)
- Život se lako može preokrenuti i promijeniti. Potkrijepite tvrdnju primjerima iz filma.
- Antisemitska ideologija je bila po svuda te se Joseph često nalazio u situacijama u kojima je svjedočio takvoj ideologiji i stavovima. Navedite takve situacije.
- Što se događa sa g. Mancelierom nakon oslobođenja Pariza? Kako komentirate Josephov poduhvat nakon što napadnu g. Manceliera? Da li je to bilo hrabro od strane jednog djeteta? Da li je, po vašem mišljenju, g. Mancelier to zaslužio?
- Tko je Josephu jako bitna figura? (Njegov otac, često se prisjeća njegovih riječi i lika).

- Koga je obitelj Joffo izgubila tijekom rata?
- Gdje su se nalazili ostali članovi? Da li su nastavili obiteljsku tradiciju nakon završetka rata?
- Gdje se obitelj Joffo nalazi danas?
- Od koliko članova se sastojala obitelj Joffo?
- Kakva je uloga svećenika bila za vrijeme zarobljeništva dječaka? Da li je pomogao dječacima? Što mislite o laganju u takvim situacijama? Da li je opravdano?
- Opišite navedene scene i emocije koje su u vama izazvale. Prodiskutirajte o njima u razredu:
 - Scena kada njemački vojnici uđu u frizerki salon Josephovog oca.
 - Scena u školskom dvorištu, kada dječaci nose Davidovu zvijezdu. (Židovska djeca su izložena komentarima i zadirkivanjima poput: „Vi (Židovi) ste razapeli Isusa.“ „Imaš židovski nos.“ „Nijemci su napali Francusku zbog vas Židova...“)
 - Scena sa doktorom, kada Joseph i Maurice bivaju poslani na doktorski pregled da se utvrdi jesu li Židovi.
 - Scena kada se Joseph vraća u očev salon i susreće majku i braću.
- Ova autobiografska priča je temeljena na stvarnim povijesnim događajima i životnim situacijama. Navedite primjere iz filma koji potkrepljuju stvarne događaje (primjerice okupacija Pariza, naredba da Židovi moraju biti označeni Davidovom zvijezdom u protivnom im prijeti novčana kazna i logor, stanje u Italiji za vrijeme rata, itd.)
- Koji je datum obilježavanja sjećanja na holokaust? Što se tada dogodilo?
- Definirajte ključne povijesne pojmove iz filma kratko i prokomentirajte:
 - Antisemitizam
 - Okupacija Pariza
 - Židovstvo
 - Pokret otpora
 - Holokaust
 - Genocid
 - Kapitulacija Njemačke

IZVORI:

- <http://www.therecord.com.au/blog/movie-review-a-bag-of-marbles/>
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Joseph_Joffo
- https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_Joffo
- <https://hr.wikipedia.org/wiki/Antisemitizam>
- https://sh.wikipedia.org/wiki/Biografski_film
- https://hr.wikipedia.org/wiki/Dan_sje%C4%87anja_na_holokaust
- <http://www.panoramio.com/photo/33191154>
- <https://hr.wikipedia.org/wiki/Memoari>
- http://www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/1_dio_Zidovi.pdf

Rezervacije termina i dodatne informacije:

Tamara Zec, koordinatorica FUŠ-a

099 493 8354 / fus@kinovalli.net

Filmska ponuda i dodatne informacije:

Tanja Miličić, voditeljica Kina Valli

222 703 / info@kinovalli.net

Edukativni materijali: Tamara Zec

Kako bi Kino Valli poboljšalo produkciju kvalitetnih filmskih naslova za djecu i mlade, voljeli bismo dobiti i povratnu informaciju učenika/ica, učitelja/ica i profesora/ica. Svoje osvrte i razmišljanja možete nam slati na fus@kinovalli.net.

Pula Film Festival

www.pulafilmfestival.hr

KINO Valli'

Projekt FUŠ realiziran je uz

potporu:

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre

European Children's
Film Association
Association Européenne du Cinéma
pour l'Enfance et la Jeunesse

